

Atos i crkveno jedinstvo.

Dr. Janko Oberški.

(Nastavak.)

Briga Propagande za Atos.

Godine 1628. pružila se ponovno prigoda za pokušaj zbliženja između Atosa i Rima. Kongregacija Propagande poslala je te godine na Atos katoličkog svećenika istočnoga obreda, po imenu Kanakija Rossi, koji je već otprije imao iskustva za taj pothvat, s misijom da pohodi svetogorske manastire, te prouči prilike i raspoloženje atonskih monaha s obzirom na ideju ujedinjenja. Isti je svećenik doista pohodio 16 najznatnijih svetogorskih manastira, i to: Veliku Lavru, Sv. Dionizija, Karakalin, Filotejski, Iverski, Stavronikitin, Pantokratorski, Kutlumusijski, Vatopedski, Esfigmen, Hilandar, Zograf, Konstamonit, Dohijar, Ksenofont i Ksiropotamski manastir; dakle sve osim ovih 4 manastira: Sv. Pavla, sv. Grgura, sv. Pantelejmona i Simona Petra. O svom pohodu izvijestio je Kongregaciju Propagande, opisavši ukratko pojedine manastire i njihove znamenitosti, te svoje dojmove o raspoloženju monaških duhova u pojedinim manastirima prema ideji ujedinjenja. Za ilustraciju evo nekoliko karakterističnih odlomaka iz bilježaka toga svećenika Kanakija Rossi.

Tako n. pr. o svom boravku u Vel. Lavri među ostalim kaže: . . . »Zabavio sam se najprije s arhimandritom. On se upire o srebreni štap, kad polazi u crkvu ili blagovaonicu; blaguje sam za sebe, odijeljen od drugih, te sjedi na povišenom mjestu, da može vidjeti ostale monahe. On doduše nije nikad što nepovoljno govorio o Crkvi (zapadnoj), u čemu se razlikovao od ostalih, kad je bilo govora o dostojanstvu crkve; ali je ipak zazirao od pomoći zapadne Crkve, govoreći, da

se s jedne strane boji, ne namjerava li Papa da ih tako prevede na latinski obred, odnosno na »zabludjelo pravoslavlje«, a s druge strane, da o tom što god ne saznadu Turci, te bi ih još moglo snaći kakvo gore zlo zbog sumnje o kakvom tajnom sporazumu. Gotovo svi ostali monasi rado su me slušali, te se divili kad sam im govorio o papinu pravovjerju i njegovoj naklonosti prema grčkom narodu . . . Prisustvovao sam na duhovsku vigiliju, zajedno s ostalim monasima u crkvi od dva sata u noći do zore kad se oduševljeno i lijepo pjevalo, i čitalo se netočno i neizgladeno. Monasi me obukli po nalogu arhimandrite u monaško odijelo, da prisustvujem u koru među odličnijima. Tu sam mnoga mjesta iz Sv. Pisma na upite monaha izjašnjavao uplićući što god o Rimskoj Crkvi, a oni su radosno slušali, nazivajući uvijek Papu „*μακαριώτατον*“ (preblaženi) i „*παναγιώτατον*“ (preosvešteni). Bio sam u koru zamoljen od ceremonijara, da čitam molitvu sv. Grgura Nazijanskog o Duhovima, a poslije mene čitao je carigradski patrijarha Antim drugu molitvu od sv. Ivana Hrizostoma. Ovaj se patrijarha zahvalio na svojoj časti u korist Ćirilu (Lukaris) pod tim uvjetom, da mu Ćiril daje izvjesnu svotu novaca, te može primjereno u tom manastiru živjeti. On je na Duhove služio liturgiju u svečanom patrijarškom ruhu, te zaredio jednoga za svećenika. Poslije svečanog čina ispratiše ga svi monasi u blagovaonicu sa 30 mramornih trpeza, a pred njim su išli dvojica po dvojica djakona s upaljenim svijećama pjevajući iz psalma 144. r. 1. »Veličam te, Bože moj, kralju moj, i blagoslivam ime Tvoje u vijeke vijekova! . . . Patrijarha mi reče, da će doći u Rim pohoditi Sv. Oca, ako ga ne shrva staračka slabost . . . Pohvalno je govorio o Papinom milosrđu, što ga je pokazao prema grčkim biskupima, Porfiriju patrijarhi Novae Justinianae, i Atanasiju biskupu u Imbru.«¹

O pohodu manastira sv. Dionizija kaže, da je razgovarao s arhimandritom toga manastira, po imenu Zakarijom, koji je pod zakletvom ustvrdio, da je carigradski patrijarha Ćiril Lukaris branitelj latina t. j. katoličke crkve, jer ga je navodno imao prilike čuti na otoku Hiju, kad je rasprav-

¹ Hofmann o. c. str. 24—25.

ljao sa znamenitim grčkim lajikom bogoslovom G e o r g i j e m C o r e s i j e m,² koji je poricao da su latini katolici. Od arhimandrite pak E u t h i m i j a, Zakarijina predšasnika, koji je također boravio u istom manastiru, primio je Kanakije Rossi pismo za nekoga svećenika iz istoga manastira, da ga preporučí kod kretskoga nadbiskupa.³

Prigodom pohoda K a r a k a l i n a manastira, kad je dvojicu monaha upitao za ime manastira i komu je posvećen, rekoše mu, da se zove Karakala, a posvećen je sv. apostolima Petru i Pavlu; na to je Kanakije Rossi primijetio: »Vi mnogo dugujete Rimljanima, kad je osnivač vašeg manastira Rimljanin i sveci, kojima je posvećen, jesu rimski!« — »Kako da dugujemo — odvratiše monasi, — kad su latini očiti heretici?« Na to se upustio s njima u raspravu, i kad ih je poučio, kako se uistinu stvar imade, promijenili su svoje mišljenje i priznali, da je papa također »katolik«.⁴

U I v e r s k o m manastiru primili su ga svi monasi s velikim poštovanjem. Sa zanimanjem su slušali njegovo razlaganje, te se toplo zahvaljivali za naklonost pape Urbana prema njima. Zaželješe, da čuju slijedeći dan od Kanakija Rossi javno u crkvi kakav duhovni govor, kad bude prisutan i sam arhimandrita. Kad im je odvratio, da to ne će učiniti, dadoše zatvoriti sva vrata, da ne bi izašao, nego da kod njih prenoći. Narednoga dana dadoše mu na put brašna, kruha i drugih stvari za jelo i ispratiše ga svi još dosta daleko izvan manastira.⁵

O S t a v r o n i k i t s k o m manastiru kaže, da je bio lijepo primljen, a na odlasku su ga ispratili na četvrt sata hoda govoreći pohvalno o Sv. Ocu. Osobito mu je bio sklon neki

² Georgije Coressius (* 1554. † 1641.) učenik je Gabrijela Severa, grčkog naslovnog mitropolite filadelfijskog u Veneciji. Studirao je filozofiju i medicinu u Pisi u Italiji, a kad se povratio u domovinu na otok Hios, uz liječničku službu bavio se teološkim literarnim radom pišući polemičke spise proti katolicima i protestantima. (M. Jugie: Theol. dogm. christ. orientalium t. I. str. 513, cf., Hoffmann o. c. str. 23).

³ Hofmann o. c. str. 23.

⁴ Hofmann o. c. str. 26.

⁵ Hofmann, o. c. str. 26—27.

monah iz Kefalenije za kojega se nadao, da će skoro doći u Rim.⁶

U manastiru Pantokrator (Preobraženje Kristovo) kaže, da je našao dosta naklonosti za pokornost prema rimskoj Crkvi. Tu je ostavio preporučno pismo, sastavljeno latinskim jezikom i sa vlastoručnim potpisom za slučaj konkretnih pregovora o obnovi crkvenog jedinstva.⁷

U Kutlumusijskom manastiru dadoše mu na raspolaganje manastirski starješine magarca za jašenje, i na odlasku mu rekoše: »Sveti učitelju, ne ostavljaj nas sirotane, i ne zaboravi na nas, nego se što prije povrati!« Razabrao je po njihovom vladanju, da ne bi bilo teško predobiti ih za jedinstvo s rimskom Crkvom.⁸

O Vatopedskom manastiru zabilježio nam je isti Kanakije Rossi neugodne dojmove: »Izgleda kao opustjeli grad ili bolje kao razbojnička spilja. Kad sam im počeo govoriti o stvarima koje se tiču spasenja, mnogi su se podsmjehivali.«⁹

U manastiru Esfigmen, kad je počeo govoriti o papi i njegovu plemenitom nastojanju, stadoše neki uzbuđeno govoriti: »Šta se nas tiče papa? Ne ćemo o njem da čujemo ni riječi, jer je odijeljen od nas!« Upravo toga dana boravio je tamo biskup iz Hijerissa (*Ἱερισσός*), čovjek ozbiljna i dostojanstvena držanja, te je čuvši riječi monaha progovorio: »Nemojte, braćo monasi ovako govoriti, nego saslušajte mudroga i svetog učitelja, te hvalite Bogu; ta preblazeni Papa je tako dobrotiv, te šalje pomoć, da pomogne i rasvijetli ove bijedne monahe. Što više, budući da imadeš nalog od njegove Svetosti, da ga izvijestiš o životu, stanju i našem ćudoređu, ne zaboravi da mu progovoriš i o našoj bijedi. No bojimo se, da učitelji, koji bi došli amo, odmah ne otiđu, jer ne će moći slijediti naš oskudni način života.¹⁰

⁶ Ib. str. 27.

⁷ Ib. str. 27.

⁸ Ib. str. 27—28.

⁹ Ib. str. 28.

¹⁰ Hofmann, o. c. str. 28.

U manastiru Z o g r a f s k o m bio je Kanakije Rossi zamoljen od arhimandrite, da mu rastumači tekst o primatu sv. Petra, ali je taj arhimandrita ostao uporan u svom mišljenju, držeći u rukama ruski tekst evanđelja, dok je Rossi tumačio smisao grčkoga teksta.¹¹

U K o n s t a m o n i t s k o m manastiru razabrao je, da bi se monasi lako dali predobiti za ideju jedinstva.¹² Ali kad je bio u manastiru D o h i j a r, te počeo govoriti o Papi, planuli su monasi kao zmajevi: . . . »ubi inveni ego, cum de P a p a tractarem, non homines, sed dracones . . .«¹³

O pohodu K s i r o p o t a m s k o g manastira kaže, da je tamo govorio s arhimandritom K o n s t a n c i j e m, čovjekom veoma tvrdovratim i zagrižljivim.¹⁴

Kako se dakle može razabrati iz ovih bilježaka Kanakija Rossi, raspoloženje Atosa prema ideji obnove crkvenog jedinstva nije baš bilo beznadno, jer samo je pet manastira bilo, koji nijesu uopće htjeli ni riječi da čuju o obnovi crkvenog jedinstva već su slijepo ustrajali u svojim predrasudama; ostali pak manastiri u većini, pogotovo dok su bili pravo upućeni u stvar, nijesu se načelno protivili ideji obnove crkvenog jedinstva, što više, u nekih se i p o z i t i v n o o č i t o v a l a ž i v a želja za jedinstvom, za koje su uvidjeli, da je jedan od bitnih uvjeta za obnovu crkvenog i duhovnog života naročito kod istočnog monaštva. To se mišljenje napose očitovalo kod obrazovanijih monaha, u kojih je bilo smisla za trijezno objektivno prosuđivanje, kao primjerice u manastiru Vel. Lavre u razgovoru s carigradskim ekspatrijarhom A n t i m o m II. i onim biskupom u Esfigmenu. Kod obojice se zapaža pozitivna želja za sjedinjenjem.

Konkretni pozitivni rezultat pohoda Kanakija Rossija na Atos bio je taj, što je neki jeromonah i iguman iz Vatopedskog manastira po imenu Ignacije došao u Rim s misijom, da ponese običajnu milostinju, te pronašao neke oproste, što ih je podi-

¹¹ Ibid. str. 28.

¹² Ibid. str. 29.

¹³ Ibid. str. 29.

¹⁴ Hofmann, o. c. str. 29.

jelio papa Eugen IV. i drugi pape ovom manastiru. U tu svrhu molio je potporu od Kongregacije Propagande, te preporuku na kršćanske vladare. Da se oduži, obećao je i ponudio se na dispoziciju Propagandi, da će među atonskim monasima raditi za obnovu crkvenog jedinstva. On je izjavio, da su kako on sam, tako njegovi monasi veoma skloni prigriliti jedinstvo prema dekretu florentinskog sabora, ali bojeći se Turaka, ne znadu kako bi bilo moguće tu uniju proglasiti.¹⁵

Na osnovi svih pomenutih izvještaja od Vasilopulosa i Kanakija Rossi, kaošto i ovoga konkretnog slučaja s igumonom Ignacijem iz vatopedskog atonskog manastira podastro je g. 1628. Ingoli tajnik Propagande istoj svoj ekspozice o prilikama Atosa gledom na nastojanje oko obnove crkvenog jedinstva. On konstatira, da je jednodušno mišljenje svih, koji se praktički bave problemima istočne crkve: ako se predočuju svetogorski monasi na Atosu za jedinstvo, otvorio bi se široki put obnavljanju crkvenog jedinstva između pravoslavlja i zapadne crkve, i to zbog toga, jer ovi monasi uživaju veliko povjerenje i ugled kako među grčkim episkopatom, tako i kod pravoslavnog puka. Što više, neki drže, kad bi se Sveta Gora sjedinila s rimskom crkvom, odmah bi se i Moskva pridružila tom jedinstvu, jer Moskovljani (Rusi) imaju veliko poštovanje prema svetogorskim monasima, te ih darivaju, kad dolaze u Moskvu, obilnom milostinjom. Stoga tajnik Propagande Ingoli drži, da valja svakako okoristiti se ovom prilikom, kad može u svrhu rada za jedinstvo zgodno poslužiti jeromonah i iguman Ignacije. Ovaj je iguman spreman s čitavim svojim manastirom sjediniti se i pouzdano se nada, da će se za njegovim primjerom povesti i manastir Vel. Lavra, a i drugi koji ugledniji manastir na toj gori. On je voljan pregovarati sa starješinama drugih manastira, da izvidi, bili se mogli privesti k obnovi jedinstva.

U svrhu ostvarenja toga pothvata potrebne su dvije stvari: 1. Potanka uputa igumanu Ignaciju, koje su želje i za-

¹⁵ Hofmann, o. c. str. 29.

htjevi Propagande gledom na praktičnu provedbu unije; 2. nešto putnog troška i potpore za igumana Ignacija i njegova dva druga, te za one, koje Propaganda odredi kao svoje pouzdanike da bdiju nad tom akcijom, uz obećanje da će vjerno vršiti naloge Propagande.

Kanakije je mislio, e bi bolje bilo, da Propaganda nikoga ne šalje kao pouzdanika sa svoje strane, nego da se čitava akcija prepusti igumanu Ignaciju, jer po njegovu uvjerenju, da će on više uspjeti sam među svetogorskim monasima, nego li da inade uza se pratnju latina; činjenica je naime, da i samo ime latina dostaje da pobudi odvratnost i nepovjerenje prema akciji za sjedinjenje zbog neke naravne mržnje, što je kod Grka vezana s imenom latina. S mišljenjem Kanakija podudara se i mišljenje Vasilopulos-a, koji je našao dva do tri manastira sklona toj ideji, da je promiču.¹⁶

O tom ekspoziju raspravljalo se u sjednici Propagande za istočne krajeve, te bi 29. XI. 1628. zaključeno na temelju pismenog izvještaja Kanakija Rossi o jeromonahu Ignaciju, igumanu vatopedskog manastira, da se isti Ignacije pošalje u pratnji nekoga zgodnoga grčkog svećenika na Atos, neka bi pokušao monahe svoga manastira, a i druge manastire predobiti za jedinstvo s rimskom Crkvom. Kao potporu za putni trošak doznačila je Kongregacija jeromonahu Ignaciju i njegovu pratiocu svakomu po 50 škuda. Zaključeno bi nadalje, da se igumanu Ignaciju dadu potanke upute, kako bi poradio po želji Propagande ne samo za obnovu jedinstva svih 20 svetogorskih manastira, nego i o tom, da se porazgovori s predstavnicima atonskih manastira o osnutku škola za naobrazbu svetogorskih monaha.¹⁷

Katolička monaška škola na Atosu.

Kako se dakle vidi, poglavita se važnost polagala u ovu drugu zadaću, osnutak katoličkih monaških škola na Atosu. Da li je faktično jeromonah Ignacije sam uspio u svojoj misiji, da svojim radom stvori psihološko raspoloženje među sveto-

¹⁶ Hofmann, o. c. str. 30.—31.

¹⁷ Hofmann, o. c. str. 31.

gorskim monasima, te bi dopustili da se otvori katolička škola u centru istočnog monaštva, ili je tu još tko drugi imao zasluga, nije nam pozitivno poznato. Znamo samo to, da je svakako već g. 1636. opstojala takva škola u Protatu¹⁸ u mjestu Kareji, gdje se nalazi centralna uprava svih atonskih manastira, te se tamo održala kroz nekoliko godina sve do g. 1641. Prvim učiteljem te škole bio je nećak Kanakija Rossi, po imenu Nikola Rossi. Prema njegovu izvještaju bilo je u toj školi početkom februara g. 1636. deset učenika monaha. Do mjeseca juna iste godine porastao je taj broj na 17. Rossi je predavao gramatiku i humanistiku, a k tomu je dodao još i nauk o sakramentima. Svake subote držao bi im povrh toga kratku exhortaciju, što im je bilo vrlo po volji. Opazio je naime u monaha veliko neznanje u najelementarnijim stvarima vjere. Tako n. pr. mnogi jeromonasi, koji su svaki dan govorili liturgiju, nijesu imali ni pojma o tom, kako postaje presveta Euharistija; mnogi su se ispovijedali, a nije im se podjeljivalo odrješenje. Veliku je smutnju učinio i neki monah, koji je 30 godina boravio u Engleskoj, i tamo usisao svakojakih zabluda proti katoličkoj Crkvi, te postao kalvinac. On je tvrdio, da su sakramenti novotarije rimske Crkve, kojima se ona razlikuje od istočne. Razumljivo je, da je u takvim prilikama bila neophodno potrebna pouka o sv. sakramentima.¹⁹ Školu je češće došao nadzirati neki biskup, koji je boravio na Atosu i izjavio je da je vrlo zadovoljan s uspjehom škole. Od vremena do vremena, kako se već pružila prilika, izvješćivao bi Rossi tajnika Propagande Ingoli-a o svom djelovanju u toj školi.²⁰ Godine 1638. polazilo je tu školu 13 monaha samih ćeliota. Kongregacija Propagande, cijeneći mar Rossijev, imenovala ga dne 31. marta g. 1637. apostolskim misionarom, a 14. februara g. 1639. produžila je njegove ovlasti na daljni trienij. Međutim zbog različitih poteškoća sa strane turskog režima nije bilo moguće, da se ta monaška škola održi dalje na Atosu; zato je g. 1641.

¹⁸ Protat (*Πρωτάτον*) zove se predstavništvo centralne uprave svetogorskih manastira, koje imade svoje sjedište u Kareji (*Καρέι*).

¹⁹ Hofmann, o. c. str. 36.

²⁰ Hofmann, o. c. str. 34.—37.

Nikola Rossi u svom izvještaju, što ga je poslao 2. VII. iste godine Kongregaciji Propagande, predložio, da se ta škola premjesti u Solun. U Solunu mogli bi tu školu pohađati i svjetovni učenici, pa bi se time pružila prilika, da se odvrate od raskola i privedu katoličkoj istini. Povrh toga u Solunu stoluje nadbiskup Atanasije Patelar, nekoć carigradski patrijarha, koji je vrlo sklon Apostolskoj Stolici. Nadalje predlaže Nikola Rossi, da se u Solunu nastani francuski konzul i četvorica francuskih redovnika kapucina, koji bi također mogli mnogo poraditi za obraćenje raskolnika.

Premještenje katol. škole iz Atosa u Solun.

Propaganda je uvažila prijedlog Rossijev, te bi atonska monaška škola premještena u Solun.²¹ Ne dugo poslije premještanja atonske monaške škole u Solun umre i njezin osnivač i višegodišnji vođa Nikola Rossi g. 1642.

Poslije njegove smrti povjerila je Propaganda dne 30. III. g. 1643. upravu ove škole na tri godine svećeniku grčkoga obreda, N i k o l i L o g o t e t u, koji je apsolvirao svoje studije kao gojenac Grčkoga Kolegija sv. Atanasija u Rimu. Propaganda mu je doznačila i plaću od 60 škuda godišnje za njegovo uzdržavanje.²²

U ovo vrijeme, dok se nalazila ta monaška škola u Solunu, boravio je g. 1643. neki atonski monah Benjamin na studiju u pomenutom grčkom kolegiju u Rimu, ali je zbog bolesti sušice na savjet liječnika bio poslan natrag na Atos, dobivši od Propagande u ime putnog troška 30 škuda i potrebno odijelo.²³ Karakteristična je također činjenica, što nam je zabilježena u aktima Propagande od 21. jula g. 1643., da se predstavništvo atonskih manastira obratilo na Propagandu pismenom sinodalnom predstavkom, u kojoj moli, da se atonskim monasima ustupi u Rimu grčka crkva, gdje bi (dok borave u Rimu na naucima) mogli obavljati bogoslužje

²¹ Hofmann, o. c. str. 38.

²² Hofmann, o. c. str. 6. i. 38.—39.

²³ Ibid. str. 39.

po svome obredu. Za uzvrat ponudili su Propagandi, da su oni spremni ustupiti jedan manastir na Atosu s pripadajućim posjedima i jurisdikcijom redovnicima talijanskih Vasilijanaca. Propaganda nije uvažila ove molbe motivirajući svoju odluku time, da upitna crkva u Rimu ne stoji na mjestu, gdje bi bio zdrav zrak, ali je izjavila, da im je spremna ustupiti koju drugu crkvu na povoljnijem mjestu. O toj stvari povest će se osobno pregovori, kada izaslanici atonskih manastira dođu u Rim.²⁴

Premještaj katoličke monaške škole s Atosa u Solun učinjen je pod pritiskom političkih prilika, i time je akciji za promicanje ideje crkvenog jedinstva na Atosu zadan težak udarac, jer je bila izgubljena najvažnija uporišna točka te akcije. Monaška škola u Solunu, premda je imala izgleda za brojniji posjet osobito sa strane svjetovnjaka, ipak nije mogla imati tako intenzivnog upliva na opredjeljivanje naziranja atonskih monaha, a pogotovo ne na poboljšanje ascetskog života tih monaha, kao onda, kad se nalazila u njihovu sjedištu. Daskora se uvidjelo, da ova škola ne će moći ne samo uspješno napredovati, nego ni trajno se održati u Solunu.

Iz akta Propagande od 18. XII. 1646. razabire se, da je Propaganda namjeravala imenovati namjesto umrloga Nikole Logoteta drugoga upravitelja te škole, i to *Pantelejmona Ligandra* ili *Kozmu Logoteta*, ali je međutim kratko vrijeme poslije smrti Nikole Rossija ta škola faktično prestala djelovati, tako da je to imenovanje bilo sasvim bespredmetno.²⁵ Stoga je Propaganda opet stala raditi oko toga, da ponovno na drugi način zadobije natrag izgubljenu katoličku poziciju na Atosu.

Pokušaji Propagande o osnutku misijske postaje na Atosu.

Da se ponovno zadobiju izgubljene pozicije Propagande na Atosu, zamišljena bi nova osnova, da se na Atosu osnuje misijska postaja francuskih redovnika »Najmanjih otaca sv. Franje Paulskog« (Patres Minimi). Taj bi red imao poslati

²⁴ Hofmann, o. c. str. 39.—40.

²⁵ Hofmann, o. c. str. 6.

nekoliko otaca, koji dobro poznadu pučki grčki jezik, da na Atosu trajno borave i razvijaju misijsko djelovanje poučavajući naročito mlade monahe Vasilijance u grčkoj književnosti, i da ih pomalo predobivaju za katolicizam. U uspjeh njihova misijskog djelovanja polagale se sigurne nade zbog toga, jer je njihov strogi način redovničkog života osobito s obzirom na propise o disciplini posta bio gotovo sasvim jednak načinu monaškog života na Atosu. U tu svrhu obratila se Propaganda pismom od 7. V. g. 1646. na apostolskog nuncija u Parizu, neka bi poradio, da nekoliko pomenutih redovnika bude poslano s rečenom misijom na Atos.²⁶

S jednakom nakanom obratila se Propaganda pismom od 17. VI. 1647. na francusko poslaništvo kod Visoke Porte u Carigradu, da kod turske vlade ishodi dopuštenje, te bi pomenuti redovnici smjeli nastaniti se na Atosu. Napose neka bi francusko poslaništvo predobilo za tu stvar *B o s t a n d ž i P a š u*, pod čiju je političku i upravnu nadležnost pripadao Atos, da se isti sa svoje strane ne usprotivi ulazu pomenutih redovnika na Atos.

Provincijal reda Najmanje braće sv. Franje Paulskoga u Parizu izabrao je trojicu otaca toga reda, da ih pošalje u misije na Atos, i to: o. *I v a n a o d s v. D i o n i z i j a*, o. *I v u H u r t a u l d a* i o. *R e n a t a d e G e n e z - a*.

U pismu od 17. VI. 1647. saopćila je Propaganda pariškomu apost. nunciju, da se ovoj trojici otaca misijonara daju od Propagande sva potrebna ovlaštenja i odobrenje za polazak u misije na goru Atos.²⁷ Da li se faktično pružila mogućnost, da ovi redovnici dođu konačno na Atos, nemamo nikakvih pozitivnih podataka. Vjerojatno je, da je ovaj pothvat osujetilo uskraćenje privole turske vlade, koja je zbog svojih političkih interesa načelno bila protivna svakom pokušaju ikakve propagande za obnovu crkvenog jedinstva s katoličkom Crkvom, budući da je u tom vidjela opasnost ojačanja kršćanstva istočne Crkve; dok je pak istočna Crkva odijeljena od katoličke, nije se turska vlada bojala od nje nikakva uspješna otpora, jer je bila sasvijem skućena pod njenom vlašću.

²⁶ Hofmann, o. c. str. 40.—41.

²⁷ Hofmann, o. c. str. 7. i 41.—42.